

'Ik wil bijdragen aan de ontkramping'

Priester Antoine Bodar is per 1 juli 2006 benoemd tot bijzonder hoogleraar Christendom, cultuur en media aan de Universiteit van Tilburg. Een mooie kans, vindt hij, om iets te doen aan de 'verkramping' met betrekking tot de bijzondere identiteit van de voormalige Katholieke Universiteit Brabant.

peter doorakkers

Hij vindt het mooi, merkt hij aan het eind van het interview op, dat de Universiteit van Tilburg zich de 'K' nog herinnert. "Aan die herinnering zal ik proberen bij te dragen." 'K' wil zeggen de K van Katholieke Universiteit Brabant, zoals de Universiteit van Tilburg tot 2002 heette. 'Hij' is Antoine Bodar, priester en mediapersoonlijkheid en sinds deze maand bijzonder hoogleraar Christendom, cultuur en media aan diezelfde universiteit. "Ik vond en vind het benepen dat de universiteit het woord katholiek geschrapt heeft. Maar ik vind het mooi dat ze mij, een katholiek priester, hebben gevraagd. Dat benadrukt dat de 'K' toch nog iets mag betekenen."

Zijn benoeming kwam tot stand dankzij de Stichting Hiëronymus, een stichting die zichzelf ten doel stelt 'het christelijk erfgoed in de wetenschappelijke wereld te bevorderen'. Zij financiert de aanstelling voor een dag per week. Zowel de stichting als de universiteit toonde zich welwillend, vindt Bodar. De priester woont immers al enige jaren voornamelijk in Rome en dat blijft zo. Twee keer per jaar zal hij gedurende een periode van enige weken in Tilburg zijn om colleges te geven. "Het was voor mij een belangrijk punt dat ik in Rome zou kunnen blijven. Ik ben vice-rector van het huis waar ik woon en werk er aan mijn tweede dissertatie. Daar is men heel sympathiek mee omgegaan."

Excuus-katholiek

Bodar had, vertelt hij, al niet meer gerekend op een hoogleraarstoel. In zijn periode als docent aan de Universiteit Leiden lag een benoeming meer voor de hand. Er was sprake van een leerstoel in Amsterdam en ook in Nijmegen en Leiden was Bodar ooit kandidaat. Om uiteenlopende redenen liep dit op niets uit. "Ik was in die tijd al bezig priester te worden. In Nederland verhiel het priesterschap zich in die tijd niet met een hoogleraarpositie. Men dacht dat je niet goed bij je hoofd was, dat godsdienst voor de achterlijken was. Tegenwoordig kan men daar gelukkig beter mee omgaan."

Dat neemt niet weg dat de Universiteit van Tilburg van tijd tot tijd lijkt te worstelen met haar motto 'Geïnspireerd vanuit de katholieke traditie'. Er is sprake, stelt Bodar vast, van een 'verkramping' met betrekking tot de invulling van de katholieke identiteit. Heeft Bodar overwogen dat hij misschien als een 'excuus-katholiek' is aangetrokken? Hij reageert nuchter: "Als ze een excuus-katholiek hadden willen hebben, hadden ze een onbekend iemand moeten vragen. Nu hebben ze iemand binnengehaald die van zich laat horen. Dat zal ik blijven doen."

Bodar is benoemd aan de faculteit Communicatie en Cultuur. Deze fuseert in 2007 met de faculteiten filosofie en theologie tot de faculteit Geesteswetenschappen. De suggestie dat hij wellicht als 'grote naam' is aangetrokken om de nieuwe faculteit te profileren, wijst hij echter van de hand. "Zo groot is mijn naam niet. Wel heb ik gelezen dat de universiteit het belangrijk vindt dat de staf naar buiten treedt. Misschien is dat een oogmerk geweest. En misschien heeft men aan mij gedacht omdat ik thuis ben in de alfawetenschappen en me al vanaf mijn prille studententijd met journalistiek en de media heb beziggehouden. Ik zie al die lijnen nu bij elkaar komen."

Controversieel

De priester beseft ook dat hij voor sommige mensen als controversieel geldt. Zo waren er geluiden te horen dat Bodar 'te conservatief' zou zijn en dat priesterschap en wetenschap niet samen zouden gaan. "Je bent in dit land al snel controversieel als je je kop boven het maaiveld uitsteekt. Op sommige gebieden, bijvoorbeeld de liturgie, ben ik inderdaad conservatief: ik wil bewaren wat goed is en ben er niet van overtuigd dat verandering altijd verbetering is. Dat ik daarnaast steeds uitleg wat de Kerk bedoelt, is niet meer dan mijn plicht als priester. Als mijn nieuwe collegae dat niet begrijpen, moeten ze eens naar mijn colleges komen. Ik ken deze reactie al uit mijn tijd in Leiden. Na mijn wijding in 1992 merkte ik een terughoudendheid bij collegae. Ze dachten dat ik teruggevallen was in de achterlijkheid. Studenten vonden het prachtig, de staf huiverde ervan. Die stamt uit een tijd waarin men dacht dat gelovigen nou eenmaal niet beter wisten. Misschien speelt dat in Tilburg nog wat meer: gesjeesde katholieken zijn doorgaans lastiger dan heidenen."

Student onder studenten

Bodar geeft aan te willen bijdragen aan een 'ontkramping'. Hij zal dat allereerst doen door in zijn colleges 'objectiverend' te spreken. "Dat ben ik aan mijn academische status verplicht. Ik wil laten zien hoe prachtig het is om je met cultuur bezig te houden, hoezeer die cultuur in Europa in het christendom is ingebed en hoe mooi het kan zijn daarover te spreken. Ik zal mijn zaken met een zekere vrolijkheid en fierheid naar voren brengen en bidden dat het goed overkomt."

Als Bodar spreekt over het academisch milieu, klinkt enthousiasme door in zijn stem. Dat kan ook bijna niet anders bij iemand die een groot deel van zijn leven in dat milieu doorbracht. "Ik hoop dat mijn colleges ook openstaan voor mensen van buiten, maar in eerste instantie ben ik student onder de studenten. Ik voel mij op mijn gemak op de universiteit, ik heb niet voor niets zo veel gestudeerd. Of de studenten in Tilburg belangstelling voor mijn colleges hebben, zal ik echter bescheiden moeten afwachten."

Bodar is in eerste instantie voor vijf jaar benoemd. Op de vraag hoe hij in die periode invulling wil geven aan 'Christendom, media en cultuur', begint hij hardop te filosoferen. "Ik ga in ieder geval thema's hanteren. Dante, bijvoorbeeld. Onderin de hel zitten de roddelaars, bovenin de wellustelingen. Dat is een interessant gegeven dat je kunt koppelen aan de hedendaagse cultuur. Ook kan ik me voorstellen dat ik mensen vraag een tijdje de kranten te lezen en het nieuws te filteren op christendom en cultuur, of dat ik spreek over de godsdienstopvatting van Gerard Reve. U ziet, ideeën zijn er genoeg."

Cadeau

Bescheidenheid siert de mens, vindt Bodar. Hij ziet het dan ook niet als zijn primaire taak studenten het katholieke geloof expliciet aan te bieden. Zijn ervaringen met studenten in Leiden hebben hem bovendien geleerd dat goede wijn geen krans behoeft. Als voorbeeld haalt hij een studiereis naar Italië aan die hij met Leidse studenten maakte. "Op een zondagochtend gingen we naar Siena. Er was een zeer orthodox protestantse jongen bij die die dag twintig werd. Hij vroeg me als cadeau voor ons gezelschap de Mis op te dragen. Ik heb toen de Hoogmis van 11 uur in Siena geconcelebreerd. Die uitwisseling bleef de hele reis rondzingen. Een van die studenten is later ook katholiek geworden. Ik bied het geloof niet aan, maar toon wel hoe mooi het is. Mensen staan open voor die aanraking. Als men mij vragen stelt, ga ik daar gretig op in. En studenten stellen vaak vragen."

STREAMERS:

'Gesjeesde katholieken zijn doorgaans lastiger dan heidenen'

'Nu hebben ze iemand binnengehaald die van zich laat horen'